

קובץ

שיחות מוהרא"ש

שיחות נוראות ונפלאות שנאמרו
בעניני עבודת השם יתברך

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

יוצא לאור חודש שבט תשע"ב

שיחות מוהרא"ש

הכנסת אורחים

מוהרא"ש נ"י אמר, שעיקר שלמות הכנסת אורחים, הוא, להתבונן מעצמו בצרכי האורח, ולדעת מה חסר לו, ובמה יכול להשביע רצונו, כי על פי רוב, האורח מתבייש לבקש את מה שהוא צריך, ואין לו עזות להגיד לבעל הבית מה הוא רוצה, ואפילו אם הבעל הבית ישאל אותו, לא יענה לו כראוי, כי אורח מתבייש לבקש חלקו, ולכן הבעל הבית צריך להיות פיקח גדול להבין מעצמו מה האורח צריך, ובמה ישמח ומה יחיה אותו, ויכין בשביל האורח בשפע גדול, כדי שלא יצטרך לבקש שום דבר, ובוה יקיים מצות הכנסת אורחים בשלימות.

ומוהרא"ש נ"י היה דוגמא חיה לדבר זה, כי תמיד כשהיו מגיעים אליו אורחים, היה מכין לכולם בשפע גדול בלי שיצטרכו לבקש שום דבר, ובשנים שהיתה למוהרא"ש נ"י 'הכנסת אורחים' בבנין הישיבה הקדושה, היה מצוה לאלו שהלכו לקנות את צרכי האורחים, שיקנו בכמות גדולה "שיהיה בשפע" ("זאל זיין בשפע"), וכן אפילו כשהיה מוהרא"ש נ"י בעצמו מתאכסן אצל אחרים, והיה אנשים אחרים באים לאכסניא לכבוד מוהרא"ש נ"י, היה מוהרא"ש נ"י נותן כסף הרבה לבעל הבית שיקנה בשפע גדול בשביל כולם,

כדי שלא יתביישו האורחים שבאו לכבודו, וכן שלא יתבייש בעל הבית על זה שלא הכין מספיק בשביל כולם, ומי שזוכר את השנים לפני שהיה למוהרא"ש נ"י מקום קבוע ביבנאל עיר ברסלב, והיה מתאכסן אצל אחרים בעיירות שונות, כמו בירושלים, בצפת ובבני ברק, הוא עד לדבר זה, שהיה מוהרא"ש נ"י נותן סכומים גדולים של כסף לבעל הבית שיכין אוכל בשביל כל האורחים שהיו רגילים לבוא, ובזה חינך את כולם בגודל מצות הכנסת אורחים.

ומי שזכה לאכול פעם אצל שולחנו המהור של מוהרא"ש נ"י גם כן עד לדבר זה, שהיה נותן אוכל בשפע לכל המסובים על שולחנו, ובפרט בשבת קודש, והיה מחלק פרוסות גדולות של חלה לכל אחד ואחד אחר ברכת המוציא, והיה דרכו לתת הפרוסה לאורחים עוד לפני שהיה בוצע לעצמו ולבני ביתו, וכן הוסיף לתת להם באמצע הסעודה כמה פעמים בלי שיצמרכו לשאול ולבקש עוד, ומי שהיה יושב אצל שולחנו המהור היה מתפעל מאד מדבר זה, איך שדואג שיהיה לכל אחד אוכל לפני שיצטרך לבקש על זה, ופעם סיפר אחד מן האורחים, שזה היה אחד מן הדברים שקירב אותו אל מוהרא"ש נ"י ואל דרכי רביו"ל, שראה איך שמוהרא"ש נ"י מחלק פרוסת המוציא למקורב חדש ולאברך צעיר עוד לפני שלקח לעצמו ולבני ביתו, כי זה עשה עליו רושם נפלא, ופעם אמר מוהרא"ש נ"י, שבוה מקיימים דברי חכמינו הקדושים (שבת קכ"ז.) גדול הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, כי צריכין לתת לאורח אפילו

לפני שנותנין לאשתו המרמזת על השכינה הקדושה, כי מצות הכנסת אורחים גדולה מאד.

וסיפר מוהרא"ש ג"י, שהרה"ק רבי ישעיה מקערעסמיר זי"ע היה חידוש גדול בדבר זה, כי היה מכניס אורחים גדול, והיה דואג לכל האורחים שיהיה להם תמיד בשפע גדול, ובמקום להכין י"ב חלות קמנות בשבת על השולחן בדרך האדמורי"ם, היה מכין חלה ענקית כרוחב כל השולחן, והיה מחלק לכל המסובין בשפע גדול, ופעם היה בעיר קאליב כדי להשתתף באיזו חתונה, וגם הרה"ק ממונקאטש, בעל ה"מנחת אלעזר" זי"ע היה שם, וישבו ביחד על השולחן, והכינו בשביל הרה"ק רבי ישעיה זי"ע חלה ענקית כדרכו, ובירך ברכת המוציא והתחיל לבצוע על החלה הגדולה, אבל לא לקח מיד פרוסה לעצמו למעום, רק המשיך לחתוך את הקרום של החלה, עד שהגיע למקום הרך שבפנים, וזה לקח זמן מה, כי היתה חלה גדולה מאד, ובינתיים גער בו הרה"ק ממונקאטש זי"ע, נו, נו, הפסק, אבל הרה"ק ר' ישעיה זי"ע לא שם לב לזה, והמשיך לחתוך עד שמצא פרוסה רכה מאד, וקם ממקומו אצל השולחן, ונתן הפרוסה לאיש זקן שהיה יושב בסוף השולחן, ורק אחר כך חזר אל ממקומו וטעם מפרוסת המוציא שלו, והיתה תמיהה גדולה אצל הרה"ק ממונקאטש זי"ע, למה עשה הפסק גדול כזה לפני שאכל מפרוסת המוציא, וענה ואמר לו הרה"ק רבי ישעיה זי"ע: "מה יותר חשוב, להחיות יהודי, או לזוהר מהפסק? אצלי חשוב להחיות יהודי....".

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י, שלא בחנם מקובל אצל העולם שהתמונה של הרה"ק רבי ישעיה מקערעסטיר זי"ע מסוגלת להבריה עכברים, כי מחמת שהרב הקדוש רבי ישעיה היה מוסר נפשו להכנים אורחים ולהחיות יהודים, לכן עכברים בורחים מן הצורה הקדושה שלו, כי על עכברים אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי בבא מציעא י"ב.) עכברים רשיעי נינהו, שהם קוראים לחביריהם לכלות את הכל, וכן אמרו (הוריות י"ג.) עכברים סורן רע, שאוכלים ומכלים בגדים בלי שום הנאה, ועל כן יביא צדיק קדוש כזה שהיה קורא לכולם לאכול משלו, והיה מחיה אותם שלא על מנת לקבל פרס, ויבריה את העכברים שעניניהם צרים באחרים, ויתביישו מפני הצורה שלו.

ופעם היה סיפור נפלא, שמוהרא"ש נ"י היה יושב בחדרו בעיר ניו יארק, ואמר שיעור דרך המלפון לאנשי שלומינו שבעיר ובנאל, והיה מדבר אז מגדולת הרה"ק רבי ישעיה מקערעסטיר זי"ע, ומספר סיפורים נפלאים ממנו, ומגודל הכנסת אורחים שלו, וגם שהתמונה שלו מסוגלת להבריה עכברים, ובתוך אומרו את השיעור, שלח אחד מאנשי שלומינו שהיה יושב במשרד המוסדות שביבנאל דרך הפקס, תמונה מהרה"ק רבי ישעיה זי"ע, להראות שיש להם את התמונה של הצדיק הזה תלויה במשרד שלהם, ופתאום בדרך פלאית רץ איזה עכבר דרך חדרו של מוהרא"ש נ"י, ומיד התחיל מוהרא"ש נ"י להתפלל אל השם יתברך שלא יהיה מגיפה של עכברים בתוך בנין הישיבה, חס ושלום, כי דרכם לקרוא אחד לשני, ואחר גמרו את השיעור יצא מוהרא"ש נ"י אל הפרוזדור שעל יד

חדרו, ומצא את העכבר פגר מת על הרצפה... והיה כל הענין פלא גדול, אשרי הזוכה לקיים מצות הכנסת אורחים כראוי.

התבודדות

מוהרא"ש נ"י אמר, שאי אפשר בשום פנים ואופן להשיג את דבר רביז"ל בכלליות, וכן כל מדריגה בעבודת השם יתברך בפרטיות, כי אם על ידי התבודדות, דהיינו שייחד לעצמו איזה זמן בכל יום לפרש כל שיחתו לפני השם יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה, כאשר ידבר איש אל רעהו, והבן אל אביו, והוא דבר הכרחי מאד, עד אי אפשר להתקיים בלעדיה כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות 1:): אין עמידה אלא תפילה, ופירש מוהרנ"ת ז"ל, שאין לאדם עמידה בזה העולם, כי אם על ידי תפילה, כי מרוב צרות ויסורין והרפתקאות שעוברים על האדם בעולם הזה, אי אפשר לעמוד ולהתקיים בלי תפילה והתבודדות, כי אין לו לאיפוא לברוח מכל צרותיו ויסוריו, אבל כשחוק מאד בעבודת התפילה ובהתבודדות, אזי תיכף ומיד הוא בורח אל מקום שאין שם בני אדם, ומפרש כל שיחתו לפניו יתברך, ומספר לו את כל מה שעובר עליו, ובוה מקרר עצמו מהצער שלו, ומרגיש כמו בריה חדשה, וכשאדם חזק בזה כל יום חק ולא יעבור, אזי במשך הזמן ירגיש הארה נוראה ונפלאה

מאד, עד ששכינת עוזו יתברך יהיה לפני עיניו ממש, כי מרוב דיבורים שמרגיל את עצמו לדבר לפניו יתברך, זה יקבע את אמתת מציאותו יתברך לפני עיניו, ויזכה לראות עולמו בחייו, אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו המאמר המוזכר בכל מקום "עלינו נפלה חובת השעה", שהכוונה הוא על "השעה" התבודדות שלימד אותנו רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"א ועוד בכמה מקומות), כי רביז"ל רצה שתהיה לנו שעה התבודדות בכל יום, שנגב מהיום לכל הפחות שעה אחת לפרש כל שיחתינו לפני השם יתברך, והנה בוודאי אין זה דבר קל, ובפרט בתחילה, לקבוע לעצמו שעה שלימה להתבודד לפניו יתברך בכל יום, ואם ירצה לעשות הרבה, לבסוף לא יעשה כלום, ולכן צריך להשכיל לעצמו כל מיני עצות לקיים זאת, והעיקר לדעת שכל דיבור ודיבור חשוב ויקר לפני השם יתברך, ולכן יתחיל עם "חמש דקות" של התבודדות, דהיינו שיקבע וישב עצמו באיזה מקום צנוע "חמש דקות", ולא ילך משם עד שיתבודד לפניו יתברך חמש דקות, יעבור עליו מה, ובמשך הזמן יוסיף עוד חמש דקות ועוד חמש דקות, עד שיהיה כמו שליש שעה, שהוא עשרים דקות, ואז יכול לצרף שלוש פעמים ביום של עשרים דקות, עד שתעלה לו שעה שלימה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאנשי שלומינו רגילים לומר שיש חשיבות מיוחדת לעשרים דקות של התבודדות, כי מצינו גם בשיעור מליחה של בשר, שצריך שעה שלימה לכתחילה (שולחן ערוך יורה דעה סי' ס"ט סעיף ו'),

אבל בדיעבד ובשעת הדחק גדול יכולים למלוח הבשר עשרים דקות, והבשר כשר, והנה התבודדות היא דוגמת מליחת הבשר, כי כמו שהמלח מוציא את הדמים מן הבשר ומכשיר אותו לאכילה, כמו כן התפילה וההתבודדות מוציאה את הדמים הרעים מבשר האדם, ומכשירה אותו להיות כלי מוכשר לעבודת השם יתברך (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ה), ולכן עשרים דקות של התבודדות, שהוא גם בן השיעור מליחה להכשרת בשר בדיעבד, יש לה גם כן כח מיוחד.

ופעם בעת רצון ושעת הכושר גילה מוהרא"ש נ"י סוד הקשר בין "שעה" לענין התבודדות, כי למעלה ברוחניות אלקות יש התגלות הפנים העליונים הנקראים ש"ע נהורין, שיורד למטה אור נורא ונפלא מאד מנועם זיו שכינת עוזו יתברך, והוא גילוי חסדו יתברך היוצא משם א"ל במילואו, וכמו שכתוב (תהלים נ"ב) חסד אל כל היום, כי א"ל במילואו כזה: אל"ף למ"ד בגימטריא קפ"ה, וב' פעמים קפ"ה בגימטריא ש"ע, וכשאדם זוכה לקבל הארת פניו יתברך בהתבודדות, עד שנעשה אצלו אור ישר ואור חוזר, כי הוא מפרש שיחתו לפני השם יתברך, וגם השכינה הקדושה יושבת ממולו ומנחמת אותו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רנ"ט), אזי בתוך פניו מתלכשים הפנים העליונים, כביכול, בסוד (דברים ה') פנים בפנים דיבר ה' עמכם, ונתגלה אליו השם א"ל במילואו שתי פעמים, שעולה בגימטריא ש"ע, וזהו בכל פעם שזוכה להתבודד עמו יתברך, אפילו לזמן מועט, ומכל שכן כשיש לו שעה שלימה של התבודדות, אזי נכלל לגמרי באור הפנים העליונים, וממשיך על עצמו נועם זיוו שכינת

עוזו יתברך בהארה נוראה ועצומה מאד, כי השע"ה התבודדות ממשיכה עליו הש"ע נהורין, ועל זה רימוזו חכמינו הקדושים (אבות ד') אין לך אדם שאין לו שעה, היינו שאדם זוכה להיקרא בשם אדם באמת, ולהשיג אמתת מציאותו יתברך, כשיש לו שעה קדושה של התבודדות, כי השעה של התבודדות מגביהה אותו למעלה מכל גשמויות עולם הזה, ומעלה אותו לאור הפנים העליונים, אשרי לו.

ודרכו של מוהרא"ש נ"י, לחזק בני אדם שלא יהיו גבהלים בתחילה לקיים שעה שלימה של התבודדות בפעם אחת, כי ריבוי אור יכול לגרום אחר כך שבירת הכלים, ואם ירצה לעשות הרבה, לבסוף לא יעשה כלום, ולכן דרכו תמיד לחזק אנשים שתהיינה להם "חמש דקות" של התבודדות, ועל חמש דקות אלו יהיו חזקים מאד, ולא יזוזו ממקומם, ולא יפסיקו מתפילתם, מפני שום דבר שבעולם, יעבור עליהם מה, ואז כשיהיו חזקים בזה, ימשיכו להוסיף עוד חמש דקות ועוד חמש דקות עד שיוגיעו לשעה של התבודדות, ואז ירגישו מעם אחר בימי חייהם, וכמה אנשים סיפרו, שרק על ידי עצה זאת של מוהרא"ש נ"י זכו לקבוע עצמם בהתבודדות, ולהרגיל עצמם לדבר אל השם יתברך בכל עת, אשרי הזוכה לקיים זאת באמת.

התקרבות לצדיקים

מוהרא"ש נ"י אמר, שהעיקר בהתקרבות לצדיקים הוא כשזוכה להשתנות לטובה על ידי התקרבותו אל הצדיק, שמתחיל ללמוד בהתמדה, ולהתפלל בדביקות, ולקיים המצוות בשמחה, מה שלא עשה כן עד עכשיו, זו נקראת התקרבות אל צדיק, כי זה סימן שהכנים לימודי הצדיק בלבן, והוא מקורב ומקושר אליו בכל נימי נפשו, לא כן מי שבא אל הצדיק רק לבקש ממנו ברכה, ולראות אצלו אותות ומופתים, אף על פי שגם זה דבר גדול, שעל כל פנים מאמין בצדיק, וענין אמונת צדיקים הוא דבר גדול מאד, אבל אין זו נקראת התקרבות לצדיקים, כי אדם יכול לראות אותות ומופתים, ואחר כך לעשות עגל, רחמנא ליצלן, וכמו שהיה עם הערב רב במדבר, שראו ניסים ונפלאות ושידוד הטבע ממש, ואחר כך עשו את העגל, רחמנא ליצלן, ולכן עיקר ההתקרבות אל צדיקים נקרא, כשמתחיל הטבע שלו להשתנות על ידי התקרבותו אל הצדיק, שזה המופת הכי גדול, וכמו שפעם אמר ר' נחמן מולשמינער ז"ל, כאשר ביקשו ממנו לספר מופתים ממוהרנ"ת ז"ל, "אין מופת בן איך!" (מופת הרי אני!), שאם משואב מים ואיש פשוט, יכול להיות עובד ה', ולהשתוקק אחריו יתברך, זהו המופת הכי גדול, וככל שאדם זוכה לעלות בדביקות השם יתברך הוא, הוא נקרא מופת חי, וכמו שאומר הנביא (יחזקאל י"ב) "אני מופתכם", כי שינוי טבעו של אדם, ולעשות מן החומר צורה, זהו המופת העולה על כל המופתים.

וסיפר מוהרא"ש ג"י סיפור נפלא, שסיפר הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זי"ע מזקיני הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווע זי"ע, שהיה אז עדיין רב בעיר סטראפקוב, ובא אליו איש אחד כדי לקבל ברכה בשביל ישועה, כי היו לו הרבה צרות, וסבל עניות ודחקות עצומה, והגיע אל הרה"ק משינאווע זי"ע בשעת התפילה, וישב מן הצד ושמע תפילתו, ובהגיעו לחזרת הש"ץ, שמע איך שהוא אומר את התיבות "האל הגדול הגבור והנורא", ואמר אותם בדביקות והתעוררות כזו, עד שבשמעם, נשתנה לאיש אחר לגמרי, ונכנס בדעתו, הרי יש לנו "אל גדול גבור ונורא" כזה, ואיך יש לי צרות?! ומיד אחר התפילה הזמין אותו הרה"ק משינאווע זי"ע לאכול עמו סעודת היום, ולא דיבר כמעט כלום בשעת הסעודה, רק בשעת ברכת המזון חזר על התיבות "הוא נותן לחם לכל בשר" כמה וכמה פעמים בדביקות גדולה ובהתעוררות עצומה, עד שנחלט בדעתו של האיש הנ"ל שכבר אין לו שום צרות, ולא חסרה לו פרנסה ומזונות, רק יש לו הכל, והחליט בדעתו שנשאר כאן אצל הרה"ק משינאווע זי"ע, ואינו חוזר לביתו, ובין כך נעשה לילה ואנשי ביתו דאגו מאד מה נעשה אתו, כי לא שמע ממנו כלום, וביום השני באו לחפש אותו, ומצאו אותו בבית המדרש של הרה"ק משינאווע זי"ע לומד ומתפלל, כי נהפך לאיש אחר, ושאלו אותו מה היה עמו, וענה להם בתמימות, שכבר שמע מן הרה"ק משינאווע זי"ע, "האל הגדול הגבור והנורא" וכן "הוא נותן לחם לכל בשר", לכן כבר לא חסר לו שום דבר כלל, ורוצה לישאר כאן ולעסוק כל היום בתורה ובתפילה, והלכו בני ביתו אל הרה"ק משינאווע זי"ע, וסיפרו לו מה

שאמר, וקרא לו ואמר לו, עכשיו לך וחזור הביתה, רק תבא אלי בכל שבת, וזה יספיק לך, וכך עשה, וסיים הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זי"ע בסיפרו סיפור זה: "הבעל דבר ניחא ליה שיהיו אדמורי"ם לרוב, שיתנו ברכה וימיתו את הפריץ שעושה צרות, או יבטיחו הבטחה ויתרפא החולה מיד, אבל שיהיה אדמו"ר שיעורר בן אדם לזרוק את הכל ולעסוק בתורה ובתפילה, מזה הבעל דבר מפחד מאד", וסיים מוהרא"ש ג"י שזהו דבר רביז"ל, שרביז"ל מעורר אותנו לזכור מהתכלית הנצחית, ולעסוק כל ימינו בתורה ובתפילה ובעבודת השם יתברך, וזהו האות והמופת הכי גדול, ולכן הבעל דבר מפחד מרביז"ל מאד, אבל אשרי מי שאינו מסתכל על כל המניעות רק מתקרב אל רביז"ל באמת, ואז יזכה לראות טוב בחייו, אשרי לו.
